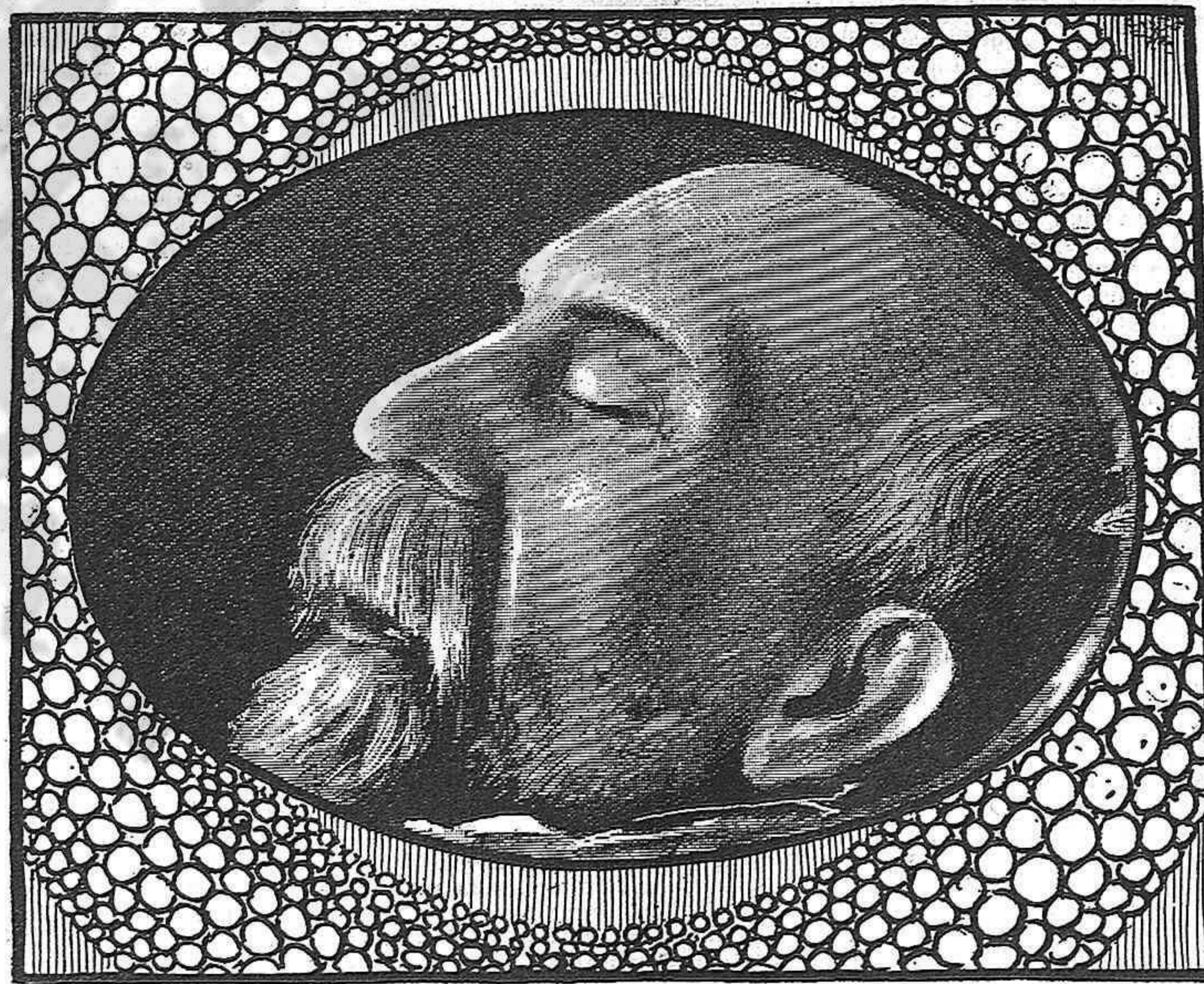

PAU, 20 SETEMBRE DE 1908

RETRATO DE 'N. NICOLAU SALMERÓN, MORT

DECIDIDAMENT, si l' trust de la premsa no existís, seria necessari inventar.

Cóm, d' altre modo, ocuparien els seus ocis els bons madrilenys, privats de les energícas campanyas, dels importants meetings, de les grandiosas manifestacions que de tant en tant el trust—Barnúm de tres caps—organisa?

Oh trust benèfich y providencial... y al mateix temps formiguetal... ¿Qui no admirarà la trassa ab que cada quinzena anuncia, prepara y porta á cap un acte, que á més d' alegrar y entretenir al respectable públic, proporciona materia abundant per omplir les columnas dels seus diaris y fa creixa la venda... qu' es precisament lo que's tractava de demostrar?

Garbosa mostra del seu númer creador ha sigut la comèdia representada pels liberals de Madrid el 29 de Setembre, aniversari de la Revolució de 1868. Perque no á tothom se li ocoreix que pot glorificar-se una fetxa, armant una professió en la que's passen pels carrers quatre frescos històrios que mil vegadas s' han rigut de lo que aquella fetxa simbolisa.

Curiosa y divertida moixiganga la del dimars! En ella va parlarse de 'n Prim, d' Alcolea, de la Constitució del '69... De lo que ningú va voler fer menció es de que quaranta anys després d' aquella sacudida memorable, el poble espanyol—gràcies, més que á res, als bons oficis d' algú qu' en la professió il·lustra en primera fila—soporta una existència no gayre més agradable que la que arrastrava avans d' Alcolea, avans de la Constitució del '69 y avans del crít de 'n Prim...

Y d' aixó, de representar farsas com aquésta, ridícules en la forma y políticament estèrils, el trust de la premsa madrilenya 'n diu fer la oposició al govern reaccionari y traballar per la redempció de la patria...

Lo que'l govern reaccionari devia tremolar, sentint las fieras reclamacions d' un tremendo com don Melquiades, que pel curs de la manifestació no feya més que mirar si algú, fos qui fos, li oferia una carta de ministre!...

Y en quant á la patria, ipobra d' ella si s' ha de refiar dels traballs que en favor seu pugui realizar quatre saltimbanquis sense escrúpuls, que jugarien a aniversaris glòriosos y a campanyas lúcias com podrían jugar al set y mitjó a carambolas!...

PIF-PAF

RADIUM SOCIAL

Hi ha en aquesta Barcelona que menja fruta verda y comensa tantíssimas coses que may acaba, una societat ab un títol extrany: RADIUM SOCIAL. El matrimoni de dues paraules, es devesgadas una maravillosa troballa poètica, ó bé la revelació d' una idea fonamental. Altras vegadas les paraules s' han juntat sense conéixies; tan dissemblants, que ja no es matrimoni lo que les lliga, sino concubinat grotesch y xorch. De cop, fa riure aixó de radium social. Socializar el radium, un cos inorgànic, es com sulfurizar el catolicisme, ó democritzar el yodo... Pero després, fixant-hi, se descobreix en el portentós element que sembla viure sense ser viu, un valor simbòlic d' aplicació justa á la nostra societat, y encara més á la colectivitat social de Catalunya y d' Espanya.

[Radium Social!] Per què no? Si aném á empentats y rodolóns, passant de l'exaltació á la depressió, de las convulsions al estragament, de las agitacions als abatiments, del espasme al marasme, per què no apendre l'acció continua, la energia inestroncable del radium, símbol de perseverancia, fins d' immortalitat perquè es llum perpetua? Aquest valor simbòlic ens el presenta clarament en Crookes, el fisich anglés que obrí el camí als exploradors de les entrañas de la matèria que se'n deya inerte; descubridor de la potencialitat immensa de les molècules; el que demostra que les forces íntimes dels trossets més remenuts dels cossos morts s' expandeixen si se'ls deslliura de la opressió, aixamplant la massa que'ls ofega. Mostrá la matèria radiant dins d' una ampolla de vidre, á la que s' hi ha deixat poquissim ayre; les partícules que s' han quedat amplias, volan frenèticas al estimul de la electricitat, fins d' un raig de llum. Ab el radium ha mostrat unes altres partícules que s' fan llum sense cap estimul. Es un aparatet que cab á la mà, y que molts de vosaltres, amics, coneixeu: el spinteroscopi. Un tubet de ferro com el canut d' una carretilla, tancat d' un cintó y tapat del altre ab un cristall multiplicador: una ullera sense objectiu. A dintre, una agulla que té á la punta una miqueta miqueta de sal de radium, y res més. Mireuse al través de la lente la fosca empronsada al tubet... Oh maravella de les maravilles! A les temes hi brolla una font de llum; surt d' un punt invisible un bombeig de projectils petittíssims; tan pur, blanques que blavejan ó s' dauran ó s' rosan, y rebotan per les parets curvades del cilindre negre. Talment una pluja d' estrelles; les fondaix del cel reduïdes á un camp clos de cinch centímetres... Embadalit contemplas l' espectacle grandiosament microscòpic, y't cansas de la contemplació; pero el radium no's cansa. D' aquella miqueta de matèria inerte'n surt sempre, sempre, el raig de molècules que son energia y son llum. Passan els dies, y els mesos, y els anys; el radium, com aquella bufira infernal de la «Divina Comèdia», no descança mai; quietament, seguidament llença els trossets infinitessimals al espai sense fatigarse.—No l'veyeu ara el símbol?

Nosaltres ens fadiguem molt aviat. Las eleccions deixan extenuats als politichs... fins que'n venen unes altres... Las vagas, ab' més motiu, aplanan als obrers revolucionaris que s' han d' acotxar sota'l jou. Las nostres gestas son les flors que's marceixen y s' esfullan de sol á sol. Sort que la planta no

es tot florida, y que més que les flors duran les fulles, y més que les fullas el tronch, y encara més, molt més que'l tronch, les arrels de sota terra, les que nudreixen y sustentan sense pena ni glòria!

Estém passant un període de marasme polítich. Els que s' anomenen democràts s' están á casa, ó s' amaneixen pelsa les eleccions de regidors: que si serà ab la llei nova ó ab la vella, pel Novembre ó al any nou. Mentre tant, ni els ficsats á la Solidaritat han honorat el cadàver de Salmerón com devián, ni cuidyan de mantenir y d' intensificar la protesta contra la avans malehida llei de Jurisdiccions. El Poble Català crida per les presons y 'ls desterris; pero, tant se val, no responden pas els milers de ciutadans d' aquell teatral *Aplech de la Protesta*. Diu que tot això son romansos pera fer agitació estèril, y que no es pràctic perdre temps emprenyant en conseguir lo impossible; per que ja hem quedat en que es impossible derogar la llei de Jurisdiccions. Així ho diuen els que professen la doctrina de la voluntat popular, font de tota sobiranía. Com aquells quaranta vuit minyons del quènto tan rabatut, que's van deixaix robar per tres lladregots de carretera: els anaven tots sols!

Tenim el pressupost de cultura naufragat al Govern Civil, y de segur que 'ls naufragadors ja'n fan estelles. Els catòlics hi tenen la mà trencada ab aqueixa feyna. Sortint del rosari al vespre, els bons bretons se'n anaven á la platja, y si s' acostava algun vaixell, encençan una foguera pera ferlo embarrancar y repartir-se equitativament les despallás dels naüfracs que Déu els enviaava...

Jo no sento que 'n parli ningú del *pressupost de cultura*. Els de l' altra banda's comprén que callin, porque mentrestant van fent el seu fet. ¡Però els nostres! Jo que 'n'estava tan content d' haver iniciat la propaganda de la revolució escolar, de la fundació d' estudis nous que 'ns treguessin la deshorta de la ciutat analfabet. Res. Com al indult de 'n Rull, demanat ab l' èmoció eloquenta y persuasiva qu' era expressió de justicia pel nostre Alomar, se podrá dir que Barcelona no està ab nosaltres. ¡Qué vol dir qu' elegeixi á diputats y regidors que son democràts als cartells y á las paperetas electorals, si tots els electors ni els elegits se'n recordan, si tots s' acaba cremant els votos després del escrutini y tapant els cartells ab anuncis dels toros?

Potser hi foren á temps! Amics, qu' hi ha, qui s' emprengui una demonstració de la voluntat de Barcelona pels estudis nous! Si som tants com diuen, juntemnos en plebiscit, fem tots sols un referendum, pera forzar al Ajuntament d' avuy, lo mateix que al de demà, á la reforma de la primera ensenyansa. ¡No costaria pas tant!

Llavoras no podrian els intolerants catòlics alabar-se de que son, de fet, els amos de Barcelona; y que no volen la neutralitat liberal á las escolas porque son ells la majoria dels barcelonins... Ja s' ha pogut dir que 'n Maura no va induitar á 'n en Rull perque Barcelona volia que l' matessin.

MAGÍ PONS

La verdadera y única riquesa dels pobles es la sobrietat: el luxo es la pobresa dels richs.—Ronald.

LA "TOGA",

La qualificació d'universitaris, aplicada despectivament als homes de qui la ciència propria de les universitats ha fet individus d'una casta especialíssima, sense contacte amb les realitats de la vida, me dóna ocasió pera insistir, desde un punt de evsta nou i una ben arrelada idea meva. Quan un home s' especialisa, i el seu càrrec, o la seva professió, usurpen la seva ciutadanía, aqueix home esdevé inútil o pernicios per la societat.—Os mostren, per exemple, un metge. Si en la seva conversa no descobriu altra cosa que la màquina de consultes i diagnòstics, si en la seva presència os sentiu amb el malestar de trobar-vos sota una inspecció mal dissimulada qui fa de vosaltres objecte d'observació, conillet d'Indies baix la mirada inquisitiu del facultatiu, dieu-vos: aqueix home no té condicions ni aptitud de ciutadà. El metge metge, com l'advocat advocat, esdevé cosa, d'home que era. Tot aqueix concepte de tant diverses fases, la pedanteria, s'enciona aquí. Tant el sofista d'Aristofani, com el legista de Marcial o Racine, com el metge de Molière, com el predicador del P. Isla, són vestigis d'homes ofegats i embrutits per la professió que no han sabut vincular degudament am la vida. «Se tracta d'un capó, i no d'Aristotil i de la seva Política», com diu el personatge de *Les Pleideurs*.

Renan, un dia, retreia als Goncourt (grans especialistes) llur incapacitat pels idees generals.—I'sens dubte, la potència de generalisació, la facultat de concebre idees generals, és el distintiu de l'home personal i créador sobre'l savi, creat pels llibres; és la norma que senyala la diferència entre'l portador d'idees i el fabricador d'idees.

Quan la ciència, sorgida, en els temps mig-evals, d'abadies i convents, esdevingué per defecte d'origen un sacerdotici, una mena de religió, fins i tot una part de la religió qui la sofocava i fermava; quan les universitats, per llur mateixa autonomia, esdevingueren una mena d'ordes religiosos o clergua regular, i els coneixements formaren cossos de doctrina com a Biblies o Pandectes (*l'Encyclopédie* en cara ve a esser el darrer *corpus scientiarum*), i els laboratoris sembraren redutes de misteri vedats als profans, quasi temples demoniacs, propicis a llegendes com la del nostre Jaume Llustrac o la de Faust, aleshores la casta científica entronizada per complet el seu apartament. La casta científica, qui en els començaments de totes les races humanes fou la sacerdotal, conservà, am tot i laicizar-se poc a poc, una deixa de l'origen. No s'oblidi, ademés, que aqueixa casta continua per molt temps coincidint amb la casta eclesiàstica, ja que la majoria dels homes de ciència eren sacerdots. Tot l'aspecte general d'aquella ciència tonsurada tenia un reflecte del prestigi cabalístic de trinitat qui prengué cos en el trivi, formant amb el quadrivii una mena de Set llançies davant l'altar

de l'único que no' s'ha de fer.

A Anglaterra, bona amant de tradicions, els magistrats conserven encara (o han conservat fins fa ben poc) les antigues perruques. Si aqueixes perruques trascendentien a l'aplicació de justícia, mal instrument per la modernització de les sentències, no' s'ha de fer.

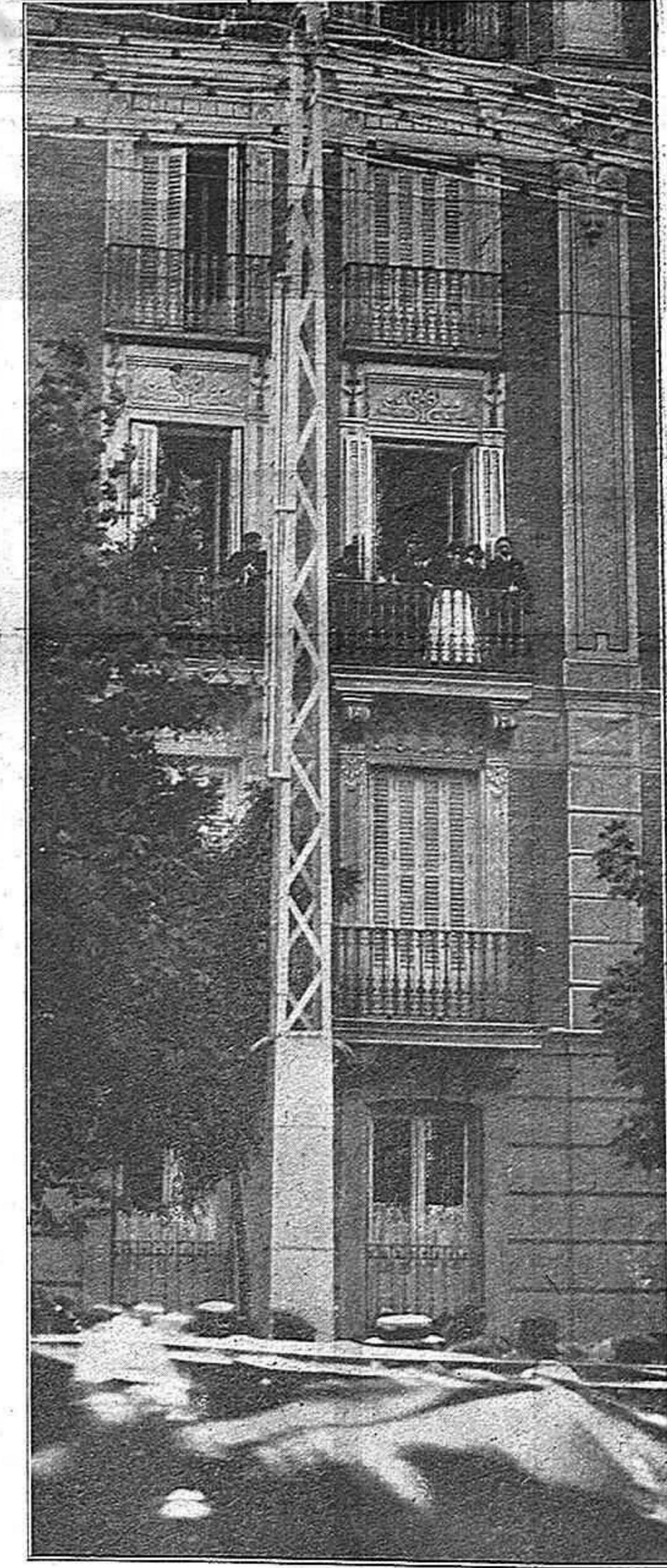
La toga, la muceta, la borla, tenen encara preso-

MADRID, 24 DE SETEMBRE

Enterro de 'n Nicolau Salmerón

Al passar el corteig fúnebre per la Porta del Sol.

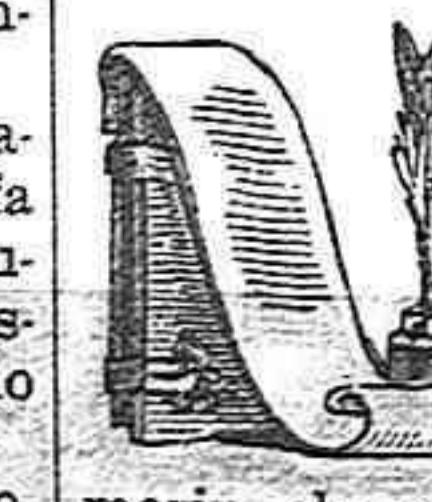
Davant del que havia sigut el domicili del illustre difunt. (Carrer de la Lealtad.)

nera la ciència en el temple de les universitats. I seria bona obra aquella qui s'encaminés, com un antic cavaller errant, a deslliurar aqueixa donzella de la seva encantada presó i retornar-la al bon vent de la plaça civil pera que la dorés de bellesa'l sol de totes les amenitats...

GABRIEL ALOMAR

Aniversaris

Mo' som certament enemichs de que's conmemorin les dates glòriosas, els fets heroys, las coses qu' han deixat fort senyal en l' història; ens agrada que's mantingui viu el record dels grans homes pérque visqui també el noble desitj d' imitarlos; ens plau verament que's rememorin els mobiments populars que connogueren y

renovellaren la vida nacional. Tot està bé mentre la colectivitat que commemora el fet ó dispensa honorífiques al home gloriós, no ho fassí entregantse á caponadoras anyorànsas ó á estúpidas rutinas.

L'exemple dels homes superiors y las ensenyances dels fets accentuadament importants, son coses que pera esser degudament honorades es precis que sigan fondament sentidas y meditadas serenament, pera que segueixin exercint sa benfactora influència á l'ànim y á la conducta de las multituds. D' altre manera no passa d' una lleugera impressió als ulls que no deixa rastre als cervells; es senzillament el senzill sotrac que é la memoria fa la efeméride d'un full de calendari.

Fa quatre dies del 29 de Setembre y ja ningú recorda la glòria revolucionària de l'any 68. S' ha commemorat d'esma pera tenir un motiu d'entusiasme y cridar, sense que l'crit resulti extemporani: Visca la llibertat! Se li han dedicat uns quants articles d'encàrrec, pera que l'públic cregui qu'encaire hi ha quí té ben encés el foc sagrat del culte revolucionari. S'han celebrat alguns banquets pera fabricar un entusiasme que dura lo que dura una pahida. S'ha encés momentàniament un foc d'encensals del que ja no'n queda ni caliu.

L'estudi d'aquells successos pera que l'poble aprofiti les seves ensenyances; la tasca de fer rediüire l'ànima d'aquell moviment popular pera esbrinar les causes de la mort definitiva del esperit revolucionari, es cosa qu'encaire s'ha de fer.

Voldriam tasques més solidas, més serias y més fecondas que las de girar els ulls mansament, ab gest de femella anyoradissa, vers el passat. Voldriam que's recordessin els fets pretèrits, mes no pera ensenyarsos com á llissons pera una imitació xorca. La esbranida del 68 es l'esforç d'un noy trencant una feble palla; la feyna d'avuy ha d'eser el braç d'un gegant girant una muntanya.

No malgastém nostre esforç en la confecció d'un calendari ab el seu santoral y las seves festas assegnalades. Mentre ns entretenim jugant ab las superfícials de nosaltres ideals, la reacció fa tasca de taup, minantnos el terreny que ns aguanta. Els acorts del Congrés de la bona premsa celebrat á Saragossa ens diuen fins á quin punt arribarà la petjada reaccionaria si ab una campanya d'accio ferment progressiva no parém els peus als clericals.

No'n limitém á cridar llibertat en fetxes determinades; *femme constantment per medi d'una acció cultural ferma, aixecant el nivell intel·lectual y moral del poble*. Quan la colectivitat sigui un conjunt d'homes fondament lliberals, la llibertat serà un fruct natural que no hi haurà cap necessitat d'imposar á trets.

JEPH DE JESPUS

Si voleu ser richs, no aprengueu solzament a saber com se guanya, sinó també com s'estalvia. «Un poch», repetit moltes vegades, fa «un molt».

B. Franklin.

HOMENATGE A N' EN GABRIEL ALOMAR

Aprofitant l'estada á Barcelona de nostre company de Redacció l'escriptor mallorquí en Gabriel Alomar, varem iniciar l'idea, que ha sigut entusiastica-

cament acollida pels nombrosos admiradors ab que aquí conta, de dedicarli un carinyós homenatge.

Al efecte s'ha organisat un banquet popular que's donarà al Mundial Palace, y quins contrassenys s'expendeixen al preu de 6 pessetas en els següents punts: Centre Nacionalista Republicà, y Administracions de «El Poble Català», «La Publicidad», «El Diluvio», y LA CAMPANA DE GRACIA.

Sindicalismo y socialismo

A. E. BACH, EN *La Publicidad*

NTES de 1848 estan los obreros franceses abanderados en las huestes del abnegado Blanqui, del veleidoso Luis Blanc, es decir, desde hace sesenta años no falta en Francia un partido de clase. Desde hace quince, los socialistas —ya partido conscientemente de clase— tuvieron por suyo durante más ó menos tiempo los municipios de Marsella, Lyon, Lille y Roubaix, que son, como usted sabe, según su importancia los segundo, tercero, quinto y octavo de Francia.

Desde los lejanos días del *cartismo* no hubo en Inglaterra un partido obrero, de clase, por importantes que sean el *Independent Labour Party*, la *Social Democratic Federation* y aun la *Fabian Society*. Y no hay que decir que jamás los socialistas tuvieron en su poder ningún ayuntamiento de consideración.

Puede compararse Francia con Inglaterra en legislación social, en relativo bienestar de los obreros, en libertades y derechos? Hay en Francia algún municipio que se parezca á los ingleses en punto á *comunalización* de los servicios públicos?

Ya sé la respuesta: Inglaterra es el país más *industrializado* del mundo, Inglaterra tiene un comercio internacional de 24,000 millones y Francia sólo de 10,000, es decir que la *industrialización* de ésta con relación á aquélla es de 4 ó 10.

Pero aun siendo tan considerable la diferencia, no debería estar teóricamente contrapasada por la formación y persistencia de los partidos de clase que desde hace tanto tiempo actúan en la política francesa y no actúan en la inglesa?

Hay partido socialista en Alemania —cuna del socialismo moderno— desde hace muchos años, y es tal la importancia de esta fuerza que en puro régimen parlamentario debería estar en sus manos el poder político. Además va siendo Alemania país tan industrializado como Inglaterra (la relación quizá sea de 6 ó 10), tanto que le gana mercados y combate con ella incluso en el mismísimo mercado nac-

(*) De colaboració.

Pues bien, hace poco los periódicos vulgarizaban unas cifras del gobierno inglés, que dicen:

	En Inglaterra	En Alemania
Costo de la alimentación	100	118
Idem de la habitación	100	123
Salario semanal	100	86
Idem por hora	100	75
Duración de la jornada	100	111

En cambio los Sindicatos aparecen en Inglaterra en los comienzos del siglo XIX y en Francia y en Alemania mediado el siglo. Y desde primera hora influyen en la elevación de los salarios, y desde muy temprano y sin siquiera proponérselo deliberadamente, ejercen presión en legisladores y gobernantes y logran reformas sociales, y también que éstas no sean letra muerta siempre.

Y en Alemania y en Francia se da la primacia á la acción política y—ahí están los hechos—esta acción da menos resultados que el sindicalismo inglés, con todos sus defectos, con su ya extinto espíritu aristocrático.

Me dirá usted, con razón sobrada, que los ingleses están rectificando su conducta secular formando y fomentando el partido del Trabajo, y á esto contare que también los alemanes y los franceses rectifican, otorgando la importancia que tiene al movimiento para la resistencia.

Escriptor de escaleras abajo, me guardare muy bien de poner mis manos en problema que tanto apasiona á ilustres y sabios—no pobres diablos como usted y como yo—sobre todo en Francia, en Italia y en Holanda; si declaro, por lo que conozco, que yesran quienes ven en él la eterna lucha por el predominio entre socialistas y anarquistas. Marxistas son en Francia y en Italia los verbos de este retorno sin condiciones á la máxima de la Internacional «la emancipación de los trabajadores ha de ser obra de los trabajadores mismos», de esta vuelta á los viejos cauces incluso con cierta hostilidad hacia los intelectuales de... profesión. Marxistas son Sorel, Labriola, Leone...

En España el reciente Congreso de Barcelona, con todas sus inesperanzas, hasta con las pasiones y anhelos que bullían en su subsuelo, es, si no el primer paso, un síntoma de qué va á entrarse en este camino. Y ó yo he perdido la brújula ó el movimiento sindicalista va á producirse entre nosotros con gran rapidez, con tanta mayor rapidez cuanto que en el movimiento obrero en general no hay intelectuales, aunque haya algún que otro individuo de las profesiones liberales.

El toque está—suponiendo que no me equivoque—en que todos vean claro y piensen alto, para que nazca sano y fuerte el nuevo ser, auxiliadole en vez de contrariarle los actuales organismos de lucha...

Que esto no es una contestación á su artículo de *La Publicidad*, ¿qué más da?

Unas palabras, sin embargo. El *label*, el *sabotage* y la huelga general son armas empleadas por los socialistas. La huelga general dió á los belgas el derecho electoral que hoy disfrutan.

De acuerdo con usted en que no deben ocultarse al pueblo ni sus debilidades ni sus defectos; tan de acuerdo, que procuro predicar con el ejemplo. Puede usted decir lo mismo?

B. Á. V. la m., s. s.

JUAN JOSÉ MORATO

Madrid, 23 setembre 1908.

el diari, mirant si porta la fetxa del dols instant en que de ciutadans rasons passaran á magistrats de la noble Barcelona.

Senyor Maura, jun cop de cap! ¿Hi haurà eleccions?... Fássihó públich. ¿No n' hi ha d'haver?... Dígiho clar. Pero no mantingu un dupte qu'està consumint las sanchs als dos ó tres conspius de las filas radicals y de las de la gent d'ordre que desde fa prop d'un any, inflamats de patriotisme (y una miqueta apretats pels impertinentes *inglesos*), esperan com el manà el moment dols, l' hora santa de poder ser concejals.

C. GUMÀ.

És va portar-se Madrid el dia del enterrament del nostre Salmerón!... Fou tal vegada per això, per ser el gran patrici nostre, completament nostre, que la vida dels os se mostrà freda y distreta davant de les sagradas despussals del noble expresident de la República espanyola?

Si així es, si aquest es el nivell moral d'aquelles classes directoras, hem de celebrar el seu gest al passar el cadavre de'n Salmerón.

Hi ha desprecis que honran al qui 'ls reb.

Mentre els frescos que aquí dirigeixen els restos cada dia més insignificants del desventurat partit lerrouxista prenen el pèl á les seves masses, ponderantels-hi la acullida triomfal que don Alacandro va a tenir en les terras del Plata, llegeixen els nostres lectors lo que sobre aquest viatge diu *El Diario Español*, important periòdic de Buenos Aires.

Un periodista celebra una interview ab el doctor Calzada que, de retorn d'Espanya, acaba d'arribar á l'Argentina, y, incidentalment, toca l'assumpto de la visita de'n Lerroux á aquell país.

—«Cree usted—li pregunta—que su viaje será beneficiosa para el partido?»

Resposta de'n Calzada:

—«No lo sé. Usted recordará que hace uns tres anys la «Liga» invitó á Lerroux á que viniese con Blasco Ibáñez y algun otro diputado... pero las circunstancies actuals son muy distintas de aquellas. Come quiera que sea, la presencia de Lerroux podria contribuir á levantar el espíritu de estos republicans, sempre, naturalmente, que su actitud no tienda á fomentar divisions entre ells...»

Al bon entendedor...

Tenint en compte que l'qui las pronuncia es el doctor Calzada, persona que sempre ha mostrat per en Lerroux certa debilitat, que 's diuen de coses aquestes paraules, pels que saben llegir entre líneas!..

Ofesos els carlistas de Barcelona per les alusions que en la zarzuela *Vaya calor!*, estrenada al Còmic, se dirigien al seu don Jaume, tals escàndols promoueren, que varen obligar al Gobernador á fer tan car el teatre.

Y això que l'estiu ja s'ha acabat y que les primeres aleganies de la tardor sembla que haurien de calmar les passions políticas y fins les altres...

Quina manera de pendre's les coses!... *Vaya calor!*...

De totas maneres, ja saben els saragateros en quina forma han de procedir sempre que, per naps ó per cols, vulguin fer tancar un teatre.

Hi van dos ó tres vespres seguits, arman un escàndol ben serio y... el Gobernador se cuidarà de lo demés.

¡En quin país estem, germans caríssims?

Un admirador que á Valladolit toca el bombo per don Alacandro, té la humorada d'escriure en honor del caudillo aquestes ratllas:

«La Casa del Pueblo de Barcelona, monumento de tan acabada trascendència...»

«Lo que té l'parlar de les coses sense conéixerlas! Si el senyor de Valladolit s'enterés de què dintre de la Casa del Pueblo s'hi ha representat *La gatita blanca*, ¿qué'n pensaría de l'acabada trascendència d'aquest, per ell, tan admirat monumento?»

Avuy dissapte, á las nou de la vetlla, se verificarà la inauguració de la societat republicana autonomista de Gracia *Radium Social*. Dit acte tindrà, ademés, el caràcter d'homenatge á la memòria del gran català adoptiu don Nicolás Salmerón.

Aquesta solemnitat promet revestir gran importància, puig en ella hi pendrà part emblemàtica d'ores d'esquerre solidària, entre ells els Srs. Vallés y Ribot, Carner, Hurtado, Salvatella y altres.

LLANSÀ, 22 de setembre

No fa molts dies que á la Societat-Casino *La Artesana* va representar-se pels aficionats d'aquell popular Teatre el drama titlat: *La Inquisición y sus martirios*, essent molt ben acollit pel públic qu'en cada final d'acte aplaudí estrepitosament donant probas de ser uns aficionats ben discrets y que saben abont tenen la mà dreta en el desempeño de obres d'aquest gènere. Lo que podem dir y assegurar que les rates de sagristia no varen deixar-se veure el pel enllach. Las pobretas religiosas debian

DON CLODOALDO:—¿Es dir que volau enterrarlo á casa vostra?
EL CATALÁ:—No, mestre; lo que nosaltres volíam era no enterrarlo en illoch.

En Salmerón y "La Campana de Gracia"

La Resurrección.
A pesar de haverli donat ignominios martiri y de haver volgut crucificarlo, la candidatura honrada de Salmerón sortirà de las urnas gloriós y triunfant.

Uva Republicana espanyola! Seguim l'exemple que n's han donat els electors de la Republica espanyola en l'època de la candidatura de Salmerón. Hui els drets del districte, la gran exèrcit de salmerons! Hui els drets del districte, la gran exèrcit de salmerons! —A les urnas!

Ciutadans de les Afors. L'hora del districte, la vostra dignitat y l'interès de la Republica reclamen a un candidat de salmeron. Hui els drets del districte, la vostra dignitat y l'interès de la Republica reclamen a una el triunfo de Salmerón. —A les urnas!

ETI Gracias, ciutad! No esperava menos de tí. Els teus exemplars admirables seguit Espanya enterament! —A les urnas!

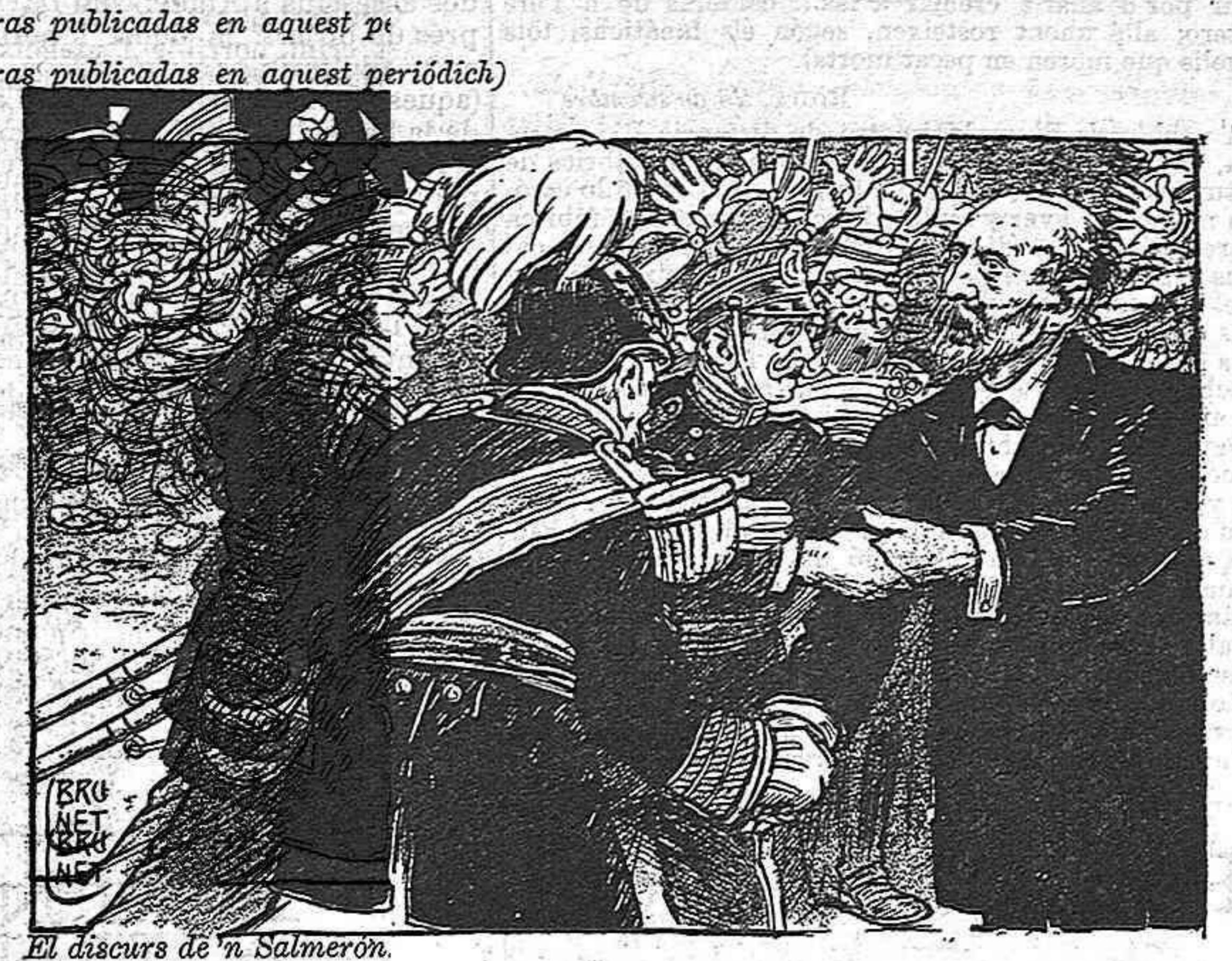
Salmerón, la gran oratada del segle. —A les urnas!

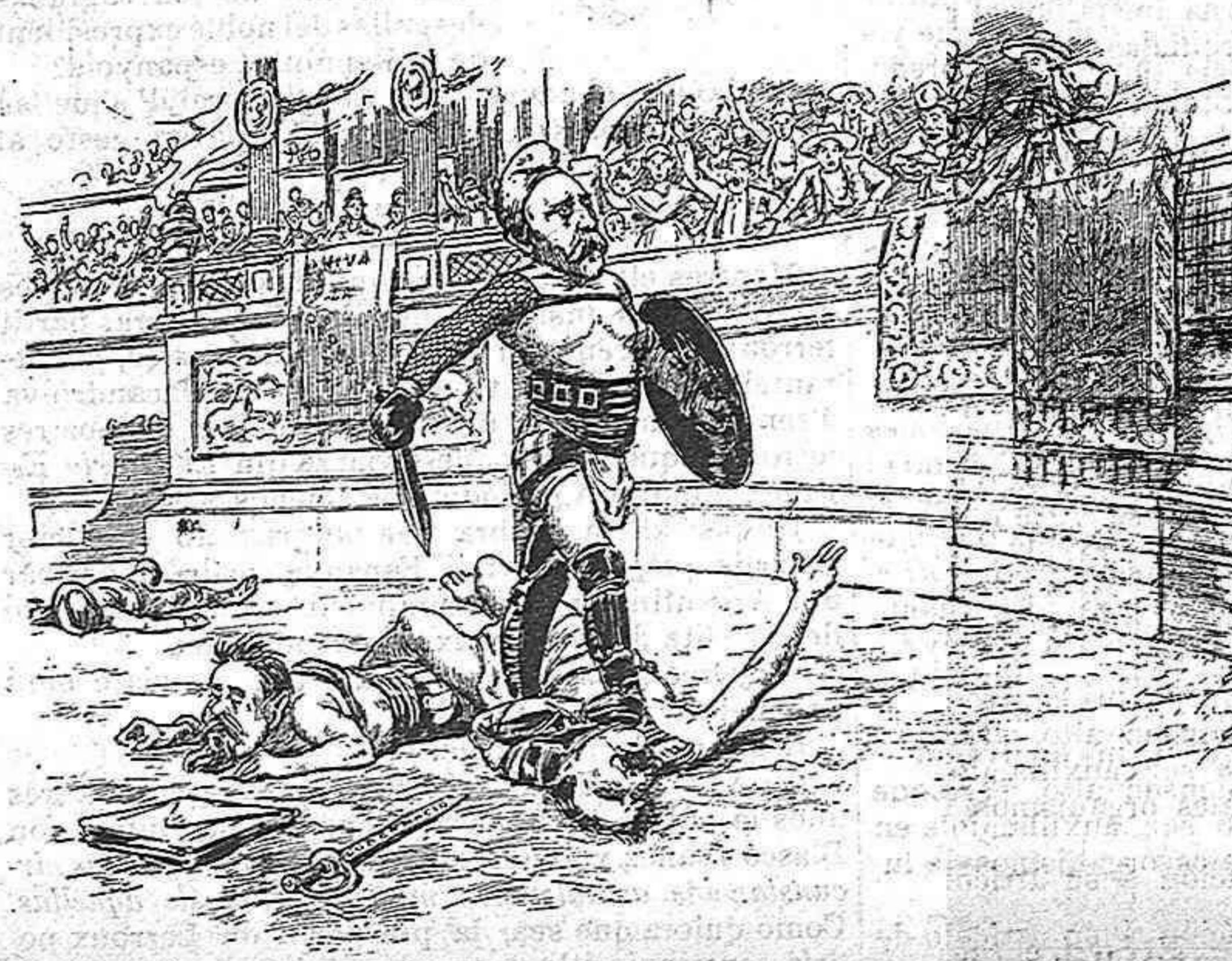
*El modern Sant Jordi.
El gran aixafada del segle.*

*VIVA LA REPÚBLICA!
—A les urnas!*

*El discurs de 'n Salmerón.
D'arxa se'n diu una pallissa en tota regla.
El discurs de 'n Salmerón.
D'arxa se'n diu una pallissa en tota regla.
Dibent las veritats... se guanyan las amistats.*

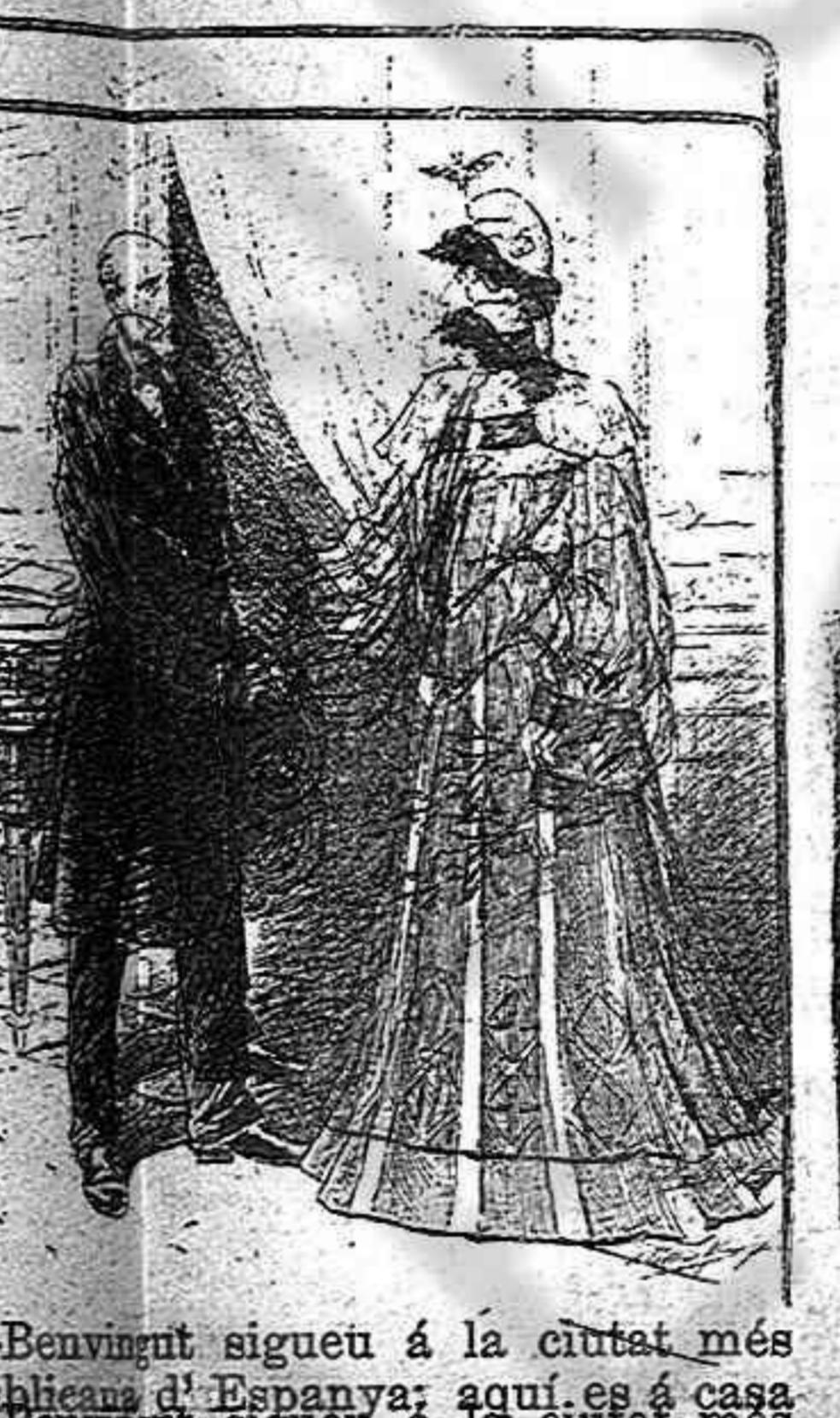
*Circo parlamentari.
El gladiador vencedor.*

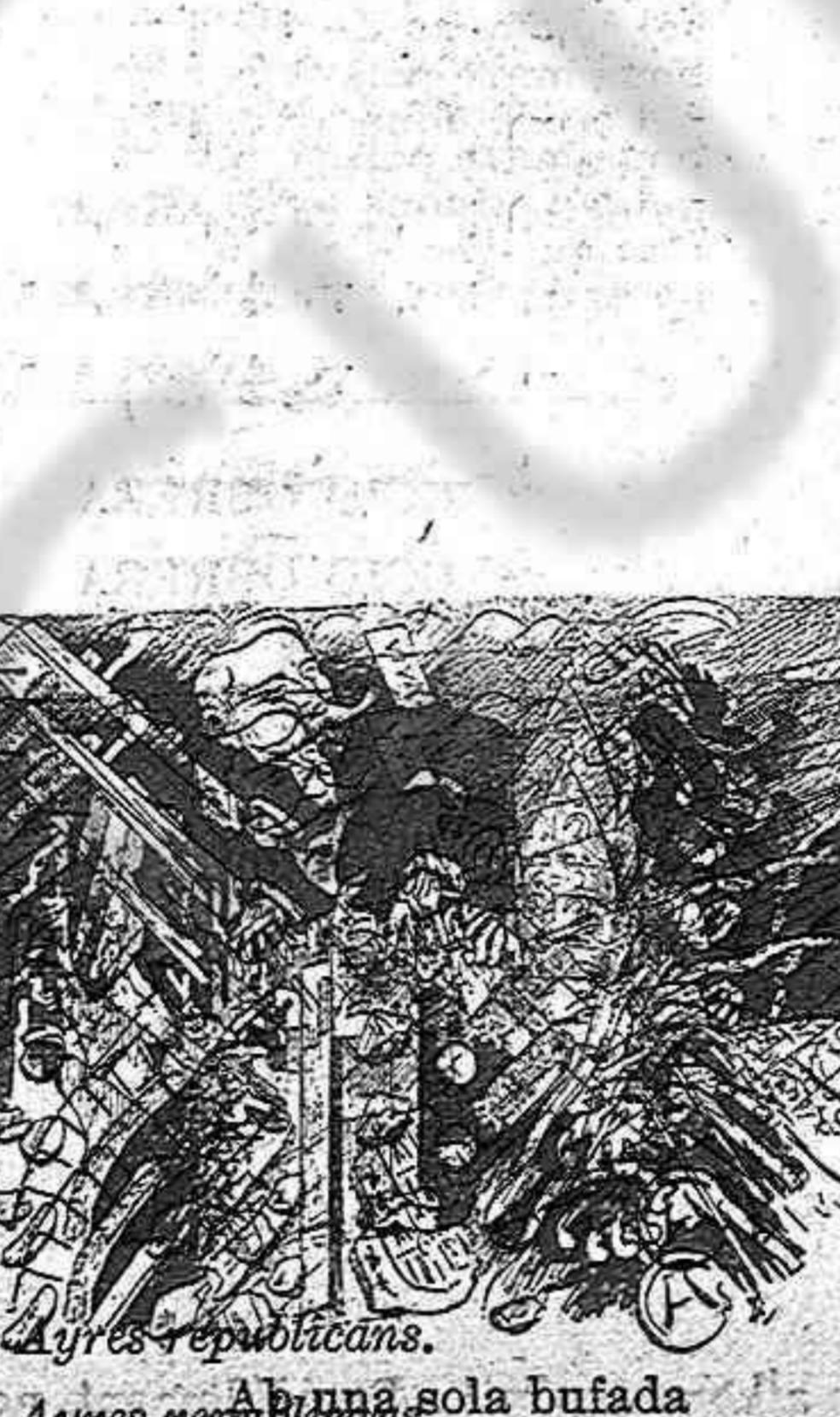
*Vida nova.
—Vina, apóyat en mi: jo 't salvaré.
—Vina, apóyat en mi: jo 't salvaré.*

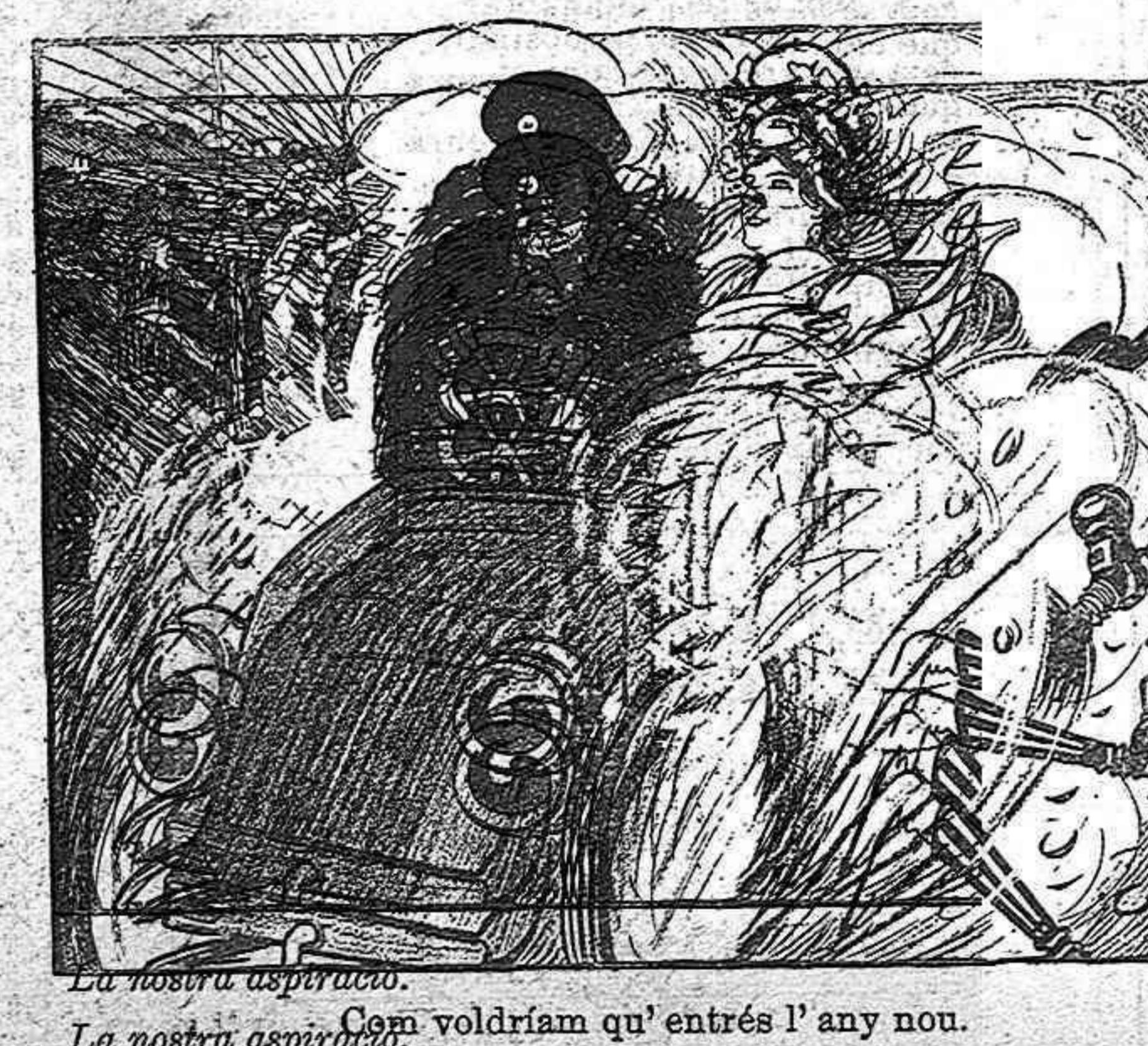
*Rechristinal... Està massa alboretat això!... Decididament, no m' hi fico.
—Rechristinal... Està massa alboretat això!... Decididament, no m' hi fico.*

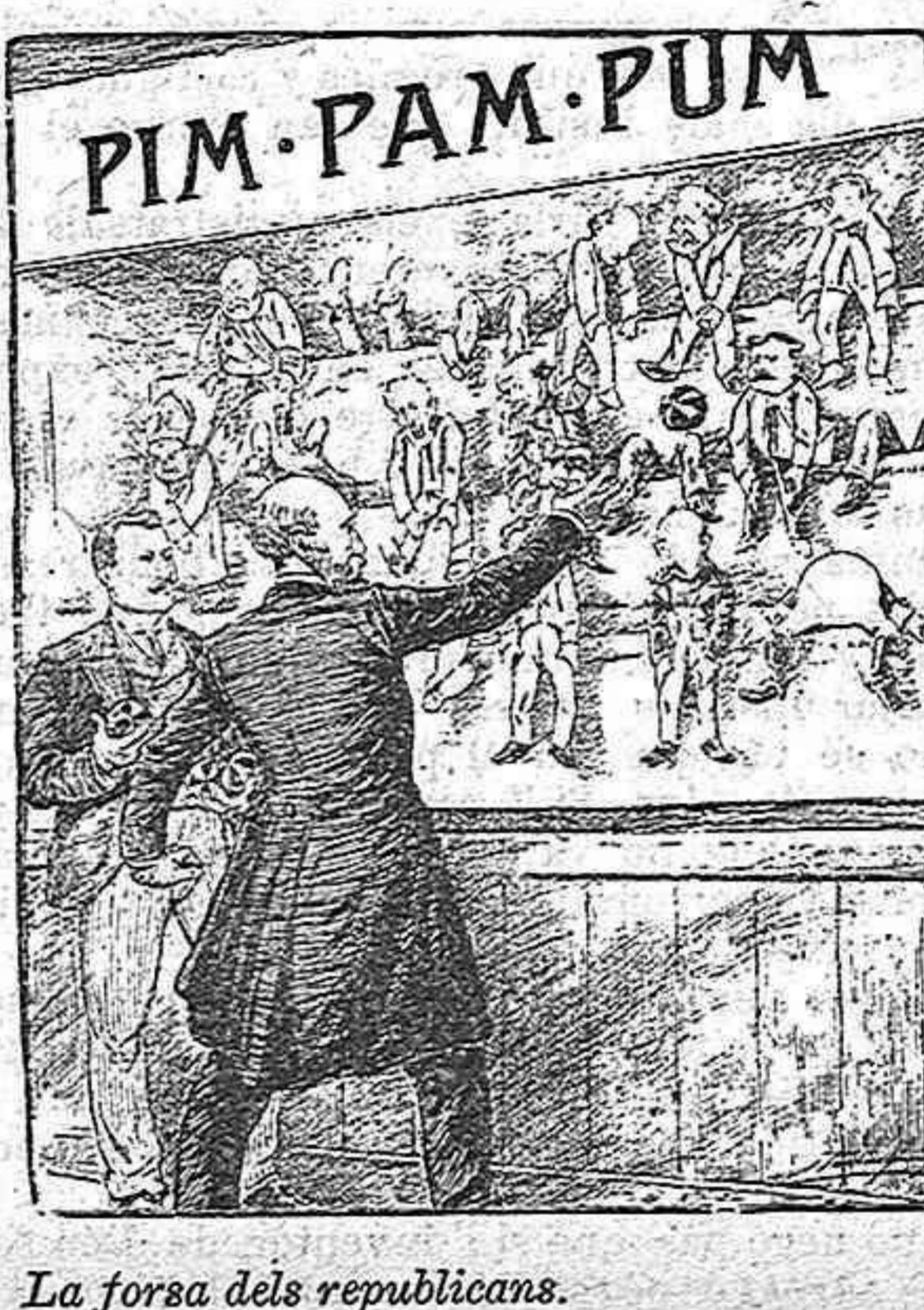
*Penyaiguet sigueu à la ciutat més republicana! Aquí es à casa nostra.
—Penyaiguet sigueu à la ciutat més republicana d'Espanya: aquí es à casa vostra.*

*Ayres republicans sola bufada.
—Ab una sola bufada à ple, que ho ha agafat de ple à ple,
de tot allò de llavoros.
—Tots omnes ha quedat: prè!*

*La nostra aspiració.
Com voldriam qu'entrés l'any nou.
—Tots omnes ha quedat: prè!*

*—Tiri, don Nicolau, y caygu qui caygn.
Quan tots els ninots s'han acabat, venrem què farà l'amo del Pim-pam-pum.*

*En Salmerón als obrers.
—¡Veniu ab nosaltres! Las eynas del treball han de ser les armes predilectes del exèrcit republicà.*

*Porta l'anciana.
Porta! No pot obrir, don Nicolau!... Veji, potser ab això obriu mes fàcilment.
—No pot obrir, don Nicolau!... Veji, potser ab això obriu mes fàcilment.*

SALMERÓN.—Els partits monàrquics triuen y imponen, aquestes són el resultat de la mortificació de la trinxera republicana. Els partits monàrquics triuen y imponen, aquestes són el resultat de la mortificació de la trinxera republicana. Els partits monàrquics triuen y imponen, aquestes són el resultat de la mortificació de la trinxera republicana. Els partits monàrquics triuen y imponen, aquestes són el resultat de la mortificació de la trinxera republicana.

*Els i nosaltres.
Els i nosaltres de feyna, pobres monàrquics per combinar la trinxera electoral... Nosaltres no hem de fer res: posseirem el vot y ab això 'n tenim prou.
—Si 'n tenen de feyna, pobres monàrquics per combinar la trinxera electoral... Nosaltres no hem de fer res: posseirem el vot y ab això 'n tenim prou.*

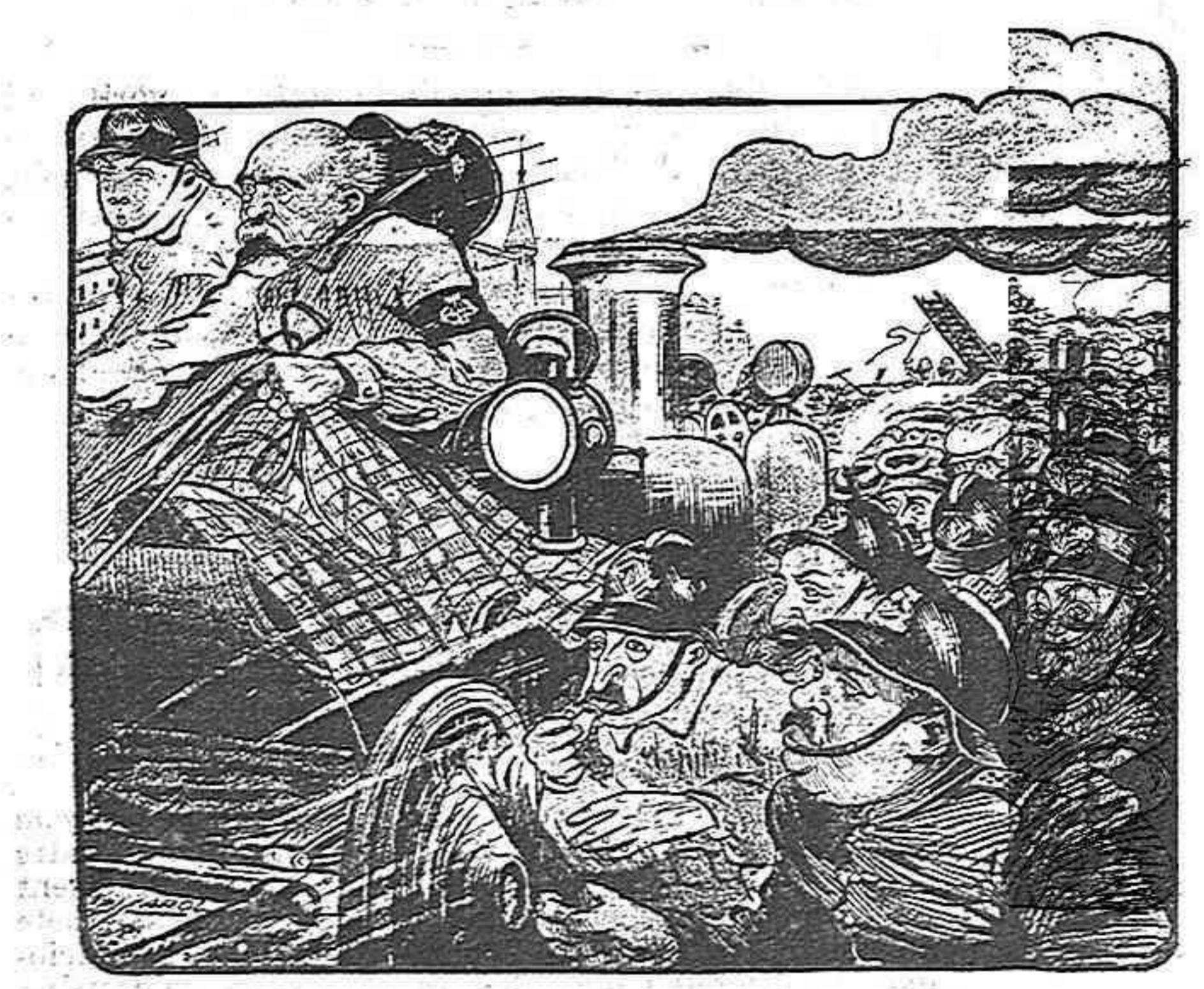
*LIBRERIA DE LA UNION REPUBLICANA
—A les urnas!
—A les urnas!
—A les urnas!*

*La solució bona.
La solució, aquí, visca Catalunya y visca Espanya... visca Espanya y visca Catalunya... visca Espanya y visca Catalunya!*

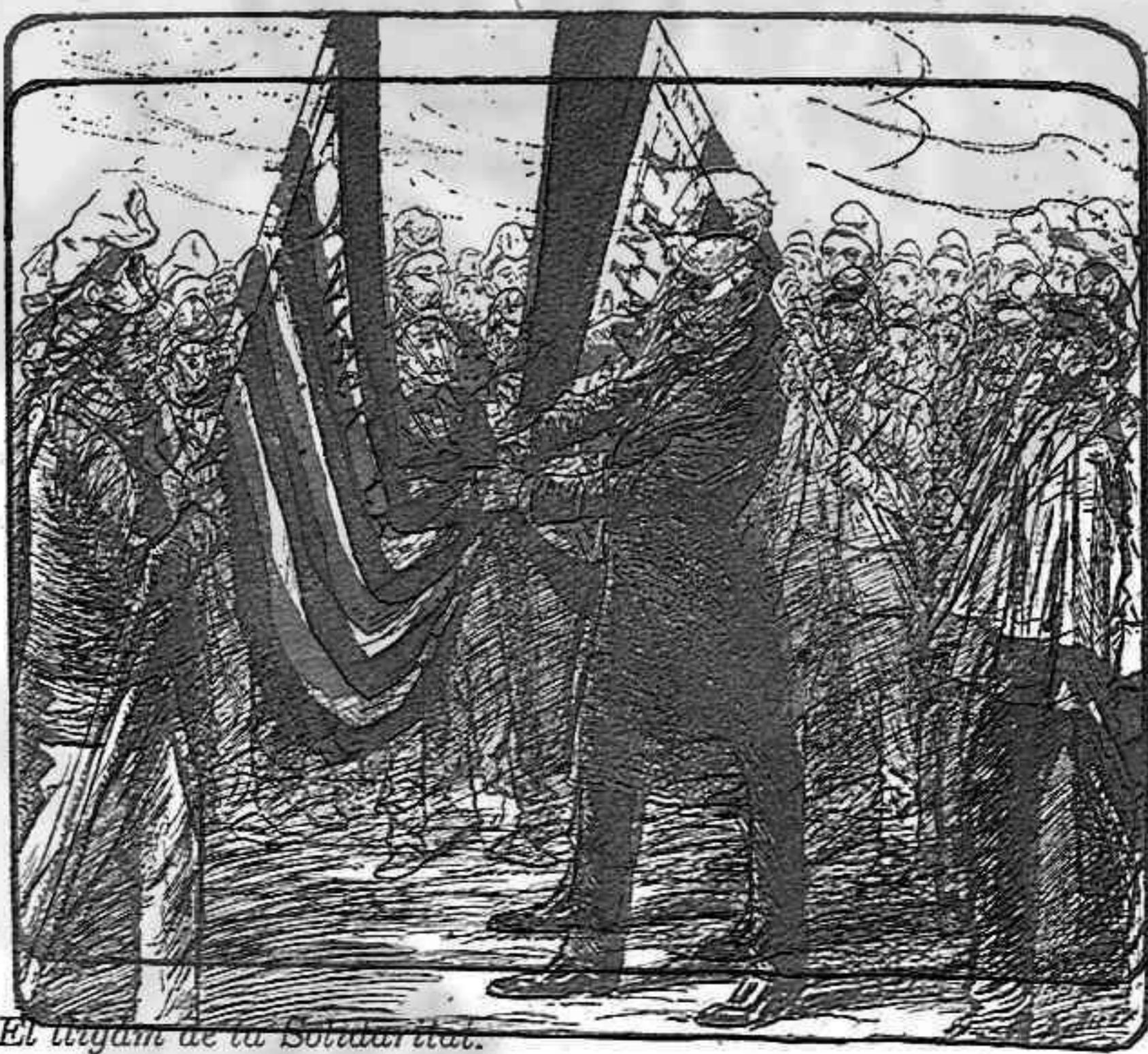
*El discurs de 'n Salmerón.
Al conjunt de la seva màgica paraula, minava la furia de les onas y allà al lluny sortia l'arc de Sant Martí.*

*Els bombers de la llibertat.
—Hi ha foc, noys! Allà tots ab la bomba, sense distinció de barris ni de brigades!*

*Ab la llibertat y Catalunya.
—Ab tan bona companyia salvare à Espanya.
—Ab tan bona companyia salvare à Espanya.*

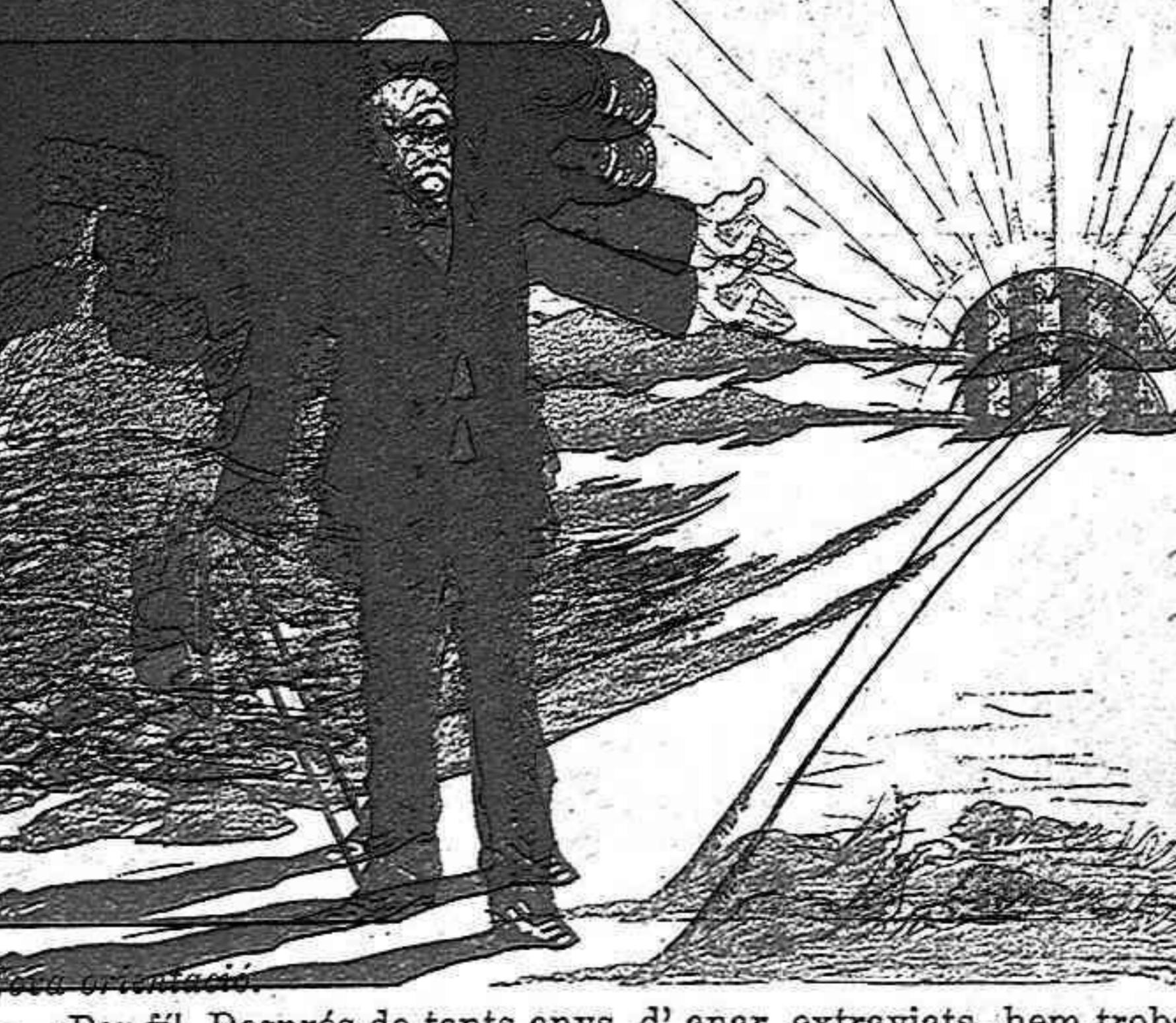
*El lugam de la Solidaritat.
—Ets a dir que les voleu unidas?... Donchs, siga per molts anys!
—Ets a dir que les voleu unidas?... Donchs, siga per molts anys!*

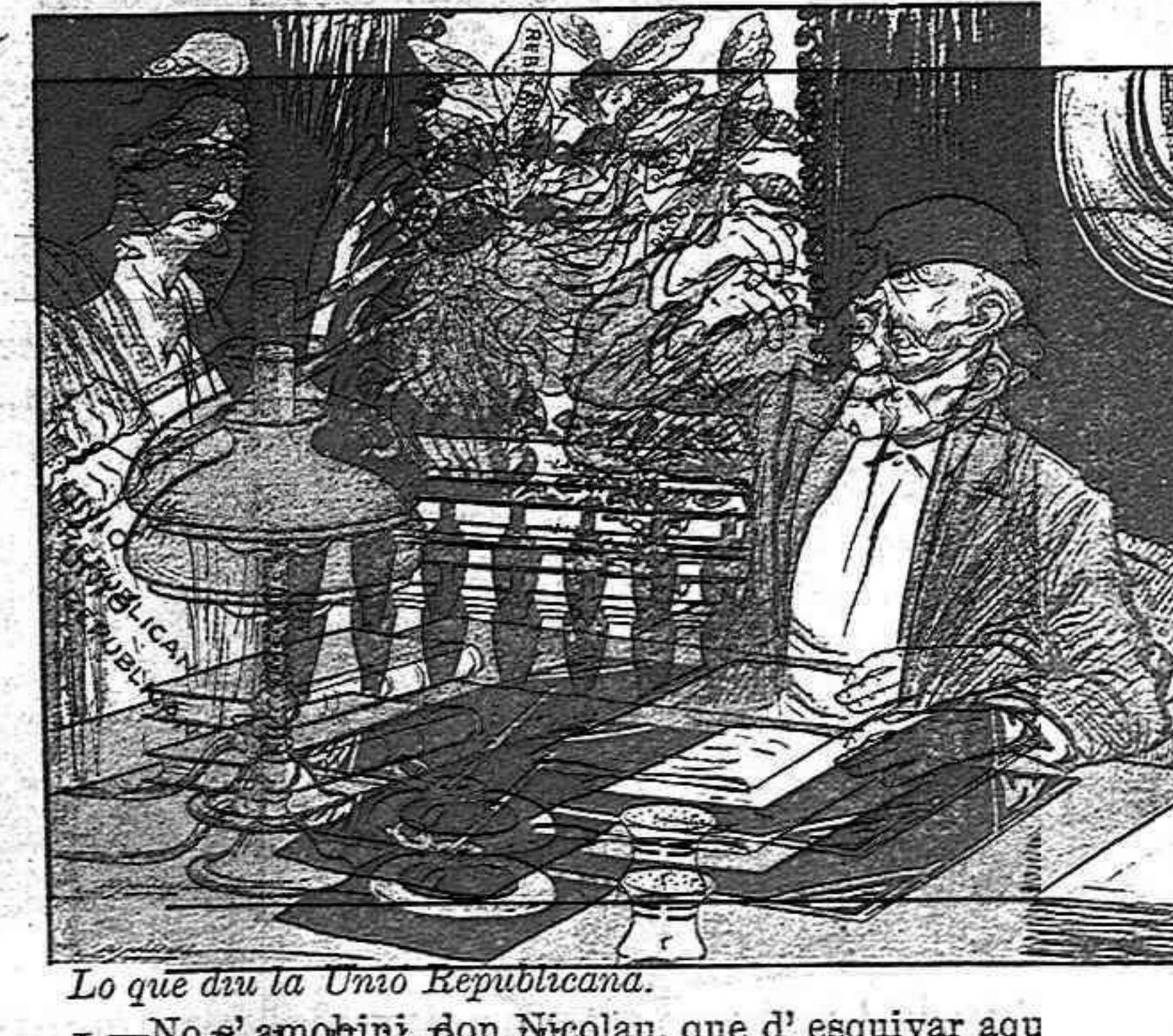
*L'apòstol de la Solidaritat.
—Ets a dir que les voleu unidas?... Donchs, siga per molts anys!*

*En Salmerón a Plombières.
—Ets a dir que les voleu unidas?... Donchs, siga per molts anys!*

*Nova Porxada.
—Després de tants anys d'anar extraviat, hem trobat el bon orientació.
—No s'amobini, don Nicolau, que d'esquivar aquells barruts ja me'n cuydare jo.
—No s'amobini, don Nicolau, que d'esquivar aquests buinots ja me'n cuydare jo.*

*Lo que diu la Unió Republicana.
—No s'amobini, don Nicolau, que d'esquivar aquells barruts ja me'n cuydare jo.
—No s'amobini, don Nicolau, que d'esquivar aquests buinots ja me'n cuydare jo.*

*Un missatge que no arriba ó la Comissió antisolidària á Madrid.
—Us canseu en và, pigneus! Sou massa petits, pera fer arribar las vostras... protestas á tanta altura.*

tenir por d' anar á cremar á las... calderas de 'n Pere Botero; allá ahont rosteixen, segon els fanàtics, tots aquells que moren en pecat mortal.

RODA, 26 de setembre

A poch més d' un kilòmetre de distància d' aquesta vila, en el terme de Gurb, hi té instalada una fàbrica de filatura del molt catòlic Jacint Rifa, però com lo catòlich no quita l' avar i esplotador consent que á sa fàbrica hi treballin nenes d' edat inreglamentaria, y que 'ls camins y palanca que conduixen á la mateixa estiguin en el mes complert abandony i deplorable estat. Degut á las causes transcritas, el dilluns 21 de setembre una nena de 11 anys, treballadora de dita fàbrica, va morir, donchs al passar va trencar la palanca sota sos peus y fou arrastrada per la corrent.

Devant del veritable y trist fet relatat, renunciem á fer els comentaris que indignats acudeixen á nostra ment, y sols volém fer les següents interrogacions. ¿Haurà causat prou condol aquest fet á n' en Rifa ó al seu gerent Riu pera que prenguin la resolució de fer nova la referida palanca, y á la vegada fer reparar el camí? Se determinaran els fabricants á no infringir més la llei de caràcter social, encare que aquesta favoreix en poch á la suferta classe obrera.

Molt ens temém que no ho farán, fins que la classe obrera d' aquí y dels demés punts sapigüem imposarho per medi de la farsa que dona l' organització.

Parlant de Déu

(Del Baró d' Holbach.)

 Les pobles ó nacions que's tenen per civilisades y qu'en sa majoria se compoisen de criminals aplegats en ciutats y vilas en lloc de viure dintre covas, no trobarem cap arma tan poderosa com la creació moral d'un Déu que premies y castigues pera dominar els mals instints que fan moure el cor del home.

Primitivament parlant, els magistrats de les primeres civilisacions varen creure del cas promulgar lleys contra el furt y l' adulteri; pero succeixia sovint que mentres ells treballaven en el sentit expressat, no mancava qui, entrant dintre las seves cases, rojava lo que millor li plavia, ó bé conquistava l' amor de las seves donas.

¿Quina solució podia donar més bons resultats, donchs, pera reprimir aquests abusos, que l' ull invisible y veniatiu d'un Ser Suprem que 'ns hagués de jutjar fins dels nostres més ocults pensaments? Jo no sé pas quí fou el primer home qu'inventà semblant doctrina. Si 'l coneixés y no 'm fos possible dubtar que ho va fer pera retenir als homes y que may va corrompre tan atinada moral li aixecaria un temple.

Hobbes pensa tot lo contrari y diu que aquest apòstol de la idea de Déu va sublevarse contra el poder públic, oferint á la rassa humana una autoritat superior á la soberanía dels Còdixs, per tant que, si ell pogués ferho, el faria penjar.

Jo no nego pas que si l' inventor de Déu se presentés al rey ó bé al Parlament d' Inglaterra y digües: —Jo vinch á anunciarvos un Déu de qui soch ministre y m' encomania que jo us fassí empresonar, que 'ns prengui las vostrs riquesas y fins que us mati si feu quelcom que no sigui del meu gust. Vinch á assassinarvos com el sant patriarca Aod va matar á Eglon, rey de Moabia; com el pontífex pia-

dós assassiná á Atalie; com David á Uria Heteo després de birlarli la dona, l' hermosa Bath-seba, de quin adulteri ne tingué fils y entre ells Salomón (aquest crim horrible l'afegeix el traductor extret de la Sagrada Biblia) com Salomón va assassinar á son germà Adoniak, etc., etc. Confesso que si un pare predicador, de tal naturalesa's presentés en nostre país, seria jo el primer home que donaríà el meu vot pera que li tallessin el cap. Pero si 'ls ateus dominessin entre nosaltres, com diuen que va passar á Londres durant el regnat de Carlos II y á Roma durant el papat de Sixte IV, Alexandre VI y Lleó X, no tindrià el més petit reparo de seguir á qualsevol home honrat que 'm vingués á dir com Platón, March Aureli ó Epicteto: —Humans, hi ha un Déu just; sigueu justos.

Jo, francament, no trobo cap rabó de penjar á un home tan bondados y encare que 'm tinc per molt tolerant y lliurepensador, més aviat m' estimaria castigar á qui 'ns digües: —No hi ha Déu: assassineu, robeu, calumnieu, enganyeu, perjureu, etc., etc.; feu tota mena de crims y no tingueu por mentres que sigueu els més forts ó 'ls més vius de la societat! Aquest sí que fora l' home més perjudicial pera'l progrés y 'ls homes.

Trad. per PEP FRANCH

Á UNA

Dolme, oh dona, no poder davors tracte de senyora, com es propi que aixís siau en el nucli de persones que formén la societat y 'ns hem de respectar totes. Jo us considero, no obstant, com se mereix una dona que tenim de convenir es, soltera, aymant de sa honra; es, casada, noble y fiel; es, mare, sempre amorosa, ó es, viuda, y sab sostener sa moralitat sens ombras. Pero á vos, que, esposa sou y teniu fils, veig que us sobra temps pera fer lo que fan ab gran serietat els homes que 's deixan emborrotzar

ab frases enlluernadoras, dels que predicant molts drets els posan igual que un' olla de grills el cap, sens omplir sa butxaca ni sa boca.

Se m' ha dit que 'l vostre espós es d' aquells de la veu grossa, que per la revolució se llevaria á deshortar; que vol suprimi 'l burgés, que vol la repartidora, que's menjaria al matí un rectó ab la majordona; al mitjdia un capellá y un cardenal y per postres un escolà ben murriet y al vespre un bon plat de monjas. Pero, us diré la vritat, me sembla qu' es el vostre home un calsassas incapás ni de fer mal á una mosca, perque, vaja, si feu vos política y aixó us porta á anar á tots els mitins y á aná á rebre als de la joca quan arriban de Madrid de combinar las conxors, portant al poble enganyat contra 'ls que de debò s'mouhen, y aneu domantvos gran urch formant part de tota colla que fa quia d'un bateig, d'un enterró ó d'una boda civils, cosa que no té d'importància ni una gota, perque ja las lleys actuals que aixís se fassí disposan, de segur que no teniu ni la casa ben curiosa, ni la roba neta á punt, ni la escudella á bon hora, y fareu dols el menjar ó salat, per falta d' ordre ó de temps, lo que ha de dar mil disgustos al vostre home, que sent al carré un butxi es á casa un tros de coniam.

Jo us he vist venir del Coll, de las meriendes famosas, anar pel carrer Major al mitj d' una colla d' homes, ab el mocador del cap caygit, ulls oberts y roja, al bras portant un cistell, al altre bras una ampolla, seguida d' aquell marit

que donant mostres de forsa, al coll portava un baylet; á la mà esquerre una noya y á la dreta un bastó grós, plé de nudos y la gorra de gayrell, com desafiant á la gentada curiosa. Jo us he vist y us he sentit cridar ab veu regulosa: ¡Viva Lerrul y he pensat: Quin home serà 'l vostre home que deixa que sa muller, ab un frenesi que astora, s' entussiasi amb tal calor per un de qui no es esposa, ni es el pare dels seus fills, ni es el qui 'ls jornals li portal. Què diríau, vos, si ab foix, pels carrers y plàssas, l' home que estimarvos va jurar anés cridant ab veu ronca, ulls encoses y bras alt: ¡Visca la Pepeta! ¡Oh, dona! poseuvs las mans al pit y digueume: Aixó no fora causa de gelos per vos? No us sentiríau rabiosa de veure que un' altra us pren las atencions del vostre home? Què cridi ell: ¡Viva Lerrul! fins a cert punt es fer bromà, y 'l ferne sempre es un gust, per més que per ferli almoyna robis als fills un tros de pa, qu' es crim quan no 's té de sobras. Y ara, oh, dona, perdoneu y escolteume un xich serioса; si estimeu als vostres fills y respecteu al vostre home, no vulgu torce 'l camí que natura vos imposa: que fassí vostre marit revolucions, si li etxoca; pro vos sempre procureu ser lo que ha de ser la dona: bona mare pels seus fills, pel marit dona amorosa, fent que la revolució no entri mai á casa vostra.

S. ALSINA Y CLOS

SECCIO OBRERA

Signant la dressera

(Diálech cullit al vol, y que convé siga conegut.—Personatges: un obrer ab trafo de festa, sentat davant de una taula á l' acera d' un cafè, y un altre obrer planat enfrente d' ell, vestit ab la brusa del treball.)

—...Creume, Joan, aixís no 's va enlloch. L' home que pel camí no mira vers ahont dirigeix els passos, s' exposa al perill d' ensopregar, caure y quedarse arrascat en la seva via.

—Ab franquesa t' dich, Jaume, que 'm fan riure tos proyerbis de Salomó Codorniu. ¿Es dir que, per que 'm gasto un ral en pendre cafè, soch dels que han perdut la brújula navegant' pel mar de la vida?

—¡Oh! Un ral pel cafè, y la propina, y quinze céntims del cigarro, y dos ó tres rals pel teatro, y... igné sé jo! Ademés, vesteixes com si fossis un capitalista

EL PÁPA (desde lluny:) —¡Cuidado ab no desgraciart els sagraments!... ¡Mireu que us esteu rompent el batisme!

y menjat sense plànyer els aliments, y després, al ser à diumenge, t' permets un esbarjo de burgés.

—Ja pots ben dirlo! Y tot per esquivarme del damunt uns quants sufriments dels molts que tu soportas ab resignació de místich, ¿no es això? ¡Però Jaume! Haig de dirte que coneix la fórmula dels economistes del teu grop. Y, mira, l'inglès Samuel Smiles, en un seu llibre sobre l'estalvi, la emplea ab molta més elegància y ab més adornos literaris que tú. Però, ¿sabes lo que vull dirte?

—¿Qué?

—Que m' explico à Samuel Smiles, tot rihentme de les seves ignocentes teories; pero que à n' à tú, y à n' els treballadors que com tú pensan y com tú's portan, no sòls no us comprench, sino que ademés me feu llàstima.

—Aquesta sí qu' es bona! ¡Però si ets tú que vius enganyat!

—Vaja, no siguis tonto, seu y pren café; jo pago. Així mes podrás escoltar més cómodament.

(En Jaume agafa una cadira, y així que li han servit café, diu à n' en Joan ab tò de burla compassiva):

—Digas, vegam ahont vas á parar.

—Donchs vaig à parar á lo següent: A la conclusió neta y llixa de que tú y tots els que com tú pensan, sou cegos d' enteniment, uns perfectes suicidats y contribuïm no poch à que 'ls treballadors carreguem perdurablement ab las conseqüències de vostres culpas, sense esperances de millorar may socialment ni econòmicament. Veu-ho aquí.

—Però, ¿qu' ets boig? Cóm es possible que això digas seriament, quan jo, y 'ls que com jo pensan, som, precisament, els més sensats, els que sentim y comprenem millor la realitat de las cosas, els que permaneixem fidels à la missió que deu haver de perseguir la classe treballadora?

—Això s' diu ab molta facilitat; pero falta que ho demostris.

—Oh, es molt senzill! El nostre punt de partida es l'estalvi. Estalviém en la distribució de nosaltres ja massa escatimats jitals, y amontonant pesseta sobre pesseta reunim una suma que 'ns permet fer front à una malaltia, à una vaga forosa, à qualsevol desgracia de demà. Lluny de nosaltres tot lo inútil: vestim sempre la honrada brusa del obrer y no 'ns seduheix la roba de senyor; no freqüentem cafès ni aném als espectacles teatrals ni de cap mena, per que sobre significar perdre l' temps, buydan, además, las butxacxs. Ab una paraula, no 'ns volém crear necessitats impossibles de satisfacer, perque elles vindrián a agravar més encara de lo que ho es la situació dels que del propi treball vivim.

—D' això se'n diu viure morint, ¿que no ho compreñs?

—D' això se'n diu tenir senderi, prevénirse á las contingències d'un demà negre. Estás convençut?

—Sí, m' he acabat de convèncer de que ets un pobre illus, víctima d' una capgirada teoria que degué inventar algún burgés de mala sanch; m' he acabat de convèncer de que tens el senderi trastornat per l'enlluernament d' un sofisma suicida y, en resum, de que la teva realitat no pot redimir à la classe obrera, perque es el major dels enganys.

—Suposo que podrás probar aquesta afirmació...

—Ara desseguida. Ab el teu sistema econòmic de tota la vida, digas, 'nas pogut assenyalar el per vindre de los fills; garantint son treball segur y ben retribuït, y has preservat de la miseria certa y de la deshonra probable á tas fillas?

—Home, tant com això, no.

—Donchs bé; ab el teu horror al café, y als espectacles, y als gastos de bonas robes, 'tens al hivern el confort necessari pera la salut del cos, els medis precisos pera conreuhar la teva intel·ligència y ser home sociable, y, durant la setmana, nutréixes degudament el teu organisme, pera que resisteixi las 60 horas de penosa feyna?

—Home... lo cert es... que tampoch.

—Contesta ab resolució, tanasi. Donchs si res de això has pogut conseguir,—y es lo menos à que pots aspirar,—¿quina virtut, quina forsa persuassiva pot tenir el teu sistema de economia, que lluny de ser cap soluciò, te deix volastrejar á ratos y á forsa de mil privacions y sacrificis, pera tornar á caure més aplatanat que avans? ¿Sabs en què consisteix el teu error? En què tú creus que s'ha de gastar per lo que 's guanya, quan la salvació nostra està en guanyar per lo qu' hem de gastar. No vulguis fer del treballador un místich, un resignat sense ambicions, sino un rebelde, un rebelde sempre. Treure al home necessitats, ayuu, que 'l progrés multiplica las comoditats de la vida, resulta enfonsarlo y ajupirlo á un jou de ominosa esclavitud. Lo excels es enlayarroll, ferli entendre que ja que traballa just es que gosi de totes las benaurans de la vida y que las reclami: quantas més necessitats tinga més exigent serà en el guany. Això de la honrada brusa del obrer, es un quanto indigno: la brusa, honrada ó no, serà sempre un signe de inferioritat social, un vergonyós ressabi del temps en que 'l treball infamava al home; sublimar la brusa significa sancionar el dret del privilegi. ¡Estalviar! ¿Qué estalviaré, si ens ho regatejan tot? Treballar y menjat, sense donar espai al esperit, es la missió de la bestia: els homes tenim dret á tots els goigs de la vida, perque nosaltres hem creat aquests goigs.

No, Jaume, el teu camí no es de redempció, sinó de perpetuació d'un mal. La salvació està en únions y lluytar ab aquest lema: viurer com homes dignes, doncs al vilipendi es preferible morir. Els tiros han de anar contra l'sistema, may contra la nostra pobresa.

Y ara, digas: ¿t' has convençut?

N. BAS Y SOCIES

MOVIMENT OBRER.—El Comitè central dels Sindicats alemanys ha publicat l'informe referent à 1907. En 31 de Desembre de dit any hi havia 1.873.146 sindicats, d'ells 136.929 eran donas.

Ademés, y en organitzacions cristianes —pero de resistència veritati— independents, etc., hi havia 673.214 ab lo qual el número d'obrers organitzats pera la resistència pròpia à Alemanya è 2.546.360.

Aquests xifres dona la primació à Alemanya en aquesta qüestió, puig à darrers de 1906 Inglaterra tenia 2.106.283; els Estats Units, ab el Canadá, 2.300.000, y França, 896.012.

* Per no avenirse á disoldre la Societat de resistència

els vidriers de la Normandía, els amos de las fàbriques han declarat el lock-out. Aquest comprén 1.200 operaris.

* S' ha celebrat à Trieste el 5.er Congrés de las organitzacions socialistes italianas d' Austria. En realitat, la feyna del Congrés s' ha concretat á una profonda reforma de la organització general.

* L' il·lustre pensador D. Miquel de Unamuno s' ha compromès á explicar una conferencia al Centre Obrer de Bilbao. Y lo mateix está fent al Centre Obrer de Toledo el docte catedràtic y antich socialist Josep Verdes Montenegro.

* Sembla que 'ls fleuvers de Tarrasa s' han posat d' acord ab els de Barcelona pera l'establiment d' una Federació regional.

Uns y altres tractan d' escometre una campanya en favor de la prohibició legal del treball de nit en aquesta indústria, millora útil, necessària, humana, que ja es lleva à Italia.

* S' han reorganisat els obrers en fusta de Gijón, havent donat à la nova Societat el títol de «La Prevenida».

* La Unió General de Treballadors tancarà son balanç semestral ab 258 seccions y 39.668 federats, ó siga un augment de 18 de les primeras y 7.056 dels segons.

* S' ha constituit à Barcelona una Societat de delinquentants.

* Ab el fi principalment de crear un bon Cos de funcionaris pera els organismes obrers, els socialistes belgas han fundat una escola dominical socialista, que radicarà en la Casa del Poble, de Brussel·les.

* La Societat de constructors de carruatges de Madrid, à primer de Juliol, tenia en caixa 3.268 pessetes, havent ja tornat en dia fetxa las 30.000 que per sosténir la darrera vaga havia enmatllat à diferents entitats de treballadors.

* El regidor socialista de Mora (Toledo), y vint veïns han demanat al Ajuntament «la colònisió» d' unes serrans que son propietat communal, y tots els concejals, menos el socialista y un altre, hau votat en contra.

* La vaga de carreteres de la casa Aixelà, que semblava havia quedat arreglada, ara s' ha tornat à espatriar. Sembla que en això hi juga la mà amagada d' un element d' aquells que se las traen, lo que procurarem indagar y, de resultar certs nostres informes, no hi faltarà la correspondent fregada d' orellas. De totes maneres, no serà de més que 'ls obrers carreteres visquin alerta y tinguin compte ab quí 'ls aconsella.

desencaminats, que si la fruya segueix madurantse tan depressa, aviat estarà à punt de ser cullida.

Una que no la sabiam.

Cataluña y con ella Espanya—diu la *Gazeta delos xinos*—se embrutece por falta de Sol.

De Sol?

Té la paraula el senador per en Romanones.

Ell sabrà si la acusació dels seus amics es ó no es justa.

Diuhen que l' enterro de D. Nicolau Salmerón va resultar un acte tan fret.

No té res d' extranyar havent tingut lloch à Madrid.

Per alguna cosa, d' allà, n' diuhen la *Villa del oso*.

Els ossos ja sabem que habiten en països que no tenen res de caüt.

Y encara que s' arribin à aclimatjar en terra meridional, per xo, sempre conservan quelcom de transibéri.

No hi poden fer més: tenen el gràniscat de xufla à la massa de la sanch.

Cóm à roda final dels aparatosos viatges d'estiuheig, nòstre kaiser administratiu Herr Franz Cambó ha anat à passar un dia, may dirian abont.

A Argentona.

Ay, ay, ay, ay, ja estem ben frescos
si allà ha begut aigua picanta...
jal leader regionalista
se li haurà obert una carpanta!

Torna à parlarse formalment de certs contubernis y certes concòmitancies brutas entre 'n Moret y en Canalejas.

—¿Qué tal?...—ens deya l' altre dia un demòcrata
els xoca aquesta aproximació?...

—No, senyor, no... Preferiríam un reintegro.
Sempre es més afalagador... y més honest.

Las curvas y ondulants no més ens agradan en la plàstica femenina.

Els tradicionalistes badalonins han celebrat la inaugració del seu nou domicili ab un àpat à la marinesca.

Una peixetada carlina en tota regla.

Al menú diu que hi havia:
llusos à la Loredan,
cranchs, rata... de sagristia,
popets y peix sense sanch.

No sabem si va haver-hi discursos, però de segur que 's va cridar alguna cosa...

Quan menos: ¡Viva el peix!

En Pau s' ha confessat ab mossén Pere.
A l' hora de la penitència mossén Pere diu à n' en Pau:

—Ves, ves al altar y resa nou ave-màrias.

—Nou ave-màrias?... Ja'm dispensarà, pero m' es impossible...

—Per què?

—Perque no més ne sé que una.

La economia es la mare de la abundancia.—Mad. Geoffrin.

ENDEVINALLES.

XARADAS

I

Tot aguantant la *to'a*,
me deya la Rosalia
que dos-terça coneixia
una dona original.

—Y ho creurás ben bé que ho era,
me deya, —puig sé segí
que en compte de menjar hu
menjava prima-tercera.

P. CASABLANCAS S.

II

Fent negocis ab total
ab primera y ab segona
puch assegurar que 'm dona
tot plegat un bon jornal.

RAMONA ALBÓ TRENTENT
ANAGRAMA

Volant per vinyas y camps
ab m' asymda un dia junts,
va dirme de cop y volta:
—Tot qui total més madur.

MANEL B. FONTÀS

COPA NUMÉRICA

8 0 8 9 5 4 5 7 0	—Comers.
0 3 2 5 6 0 5 4	—Temps de verb.
1 0 5 9 7 6 4 9	—Nom d' home (diminutiu).
1 2 6 9 4 8 7 2	—Carrer de Barcelona.
3 7 0 1 4 9 5 2	—En la geometria.
1 0 6 5 4 8 0	—Poble català.
5 2 1 0	—Capital.
2 5	—Mineral.
1 7	—Pronom.
9 4 5	—Riu.
1 0 5 7 0	—Nom de dona.
6 0 8	—Part del cos.
1 0	—Planta medicinal.
9 4	—Preposició.
8 4	—Negació.
6 2	—Apellido.
5 2 1 4 5 2	—Ofici de dona (diminutiu).
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	—Afectiu.

CATARINA LLOMPART

TERS DE SÍLABAS

: : : : :

Substituir aquests punts per lletras, de manera que llegides horisontal y verticalment diguin: 1.ª ratlla, mal-factor; 2.ª, nom d' home y 3.ª, utensili de billar.

RAMIRO ESPINOSA Y WEYL

CONVERSA

—¿Que has vist à la meva germana, Bialó?

—L' Antonia vols dir?

—No, home, l' altra.

—¿Quina es la altra?

—La que havem dit entre tots dos.

EDUARDILLITO SALÓ

Mentres passava l' entero de 'n Salmerón

Cantar Madrileño

No siendo cosa de toros,
ó de típles, ó de empleos,

ó de juergas ó de infundios,
lo demás me importa un bledo.